

UWARUNOWANIA DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

Recepta na trafny wybór szkoły i zawodu

Uczniowie klas ósmych !

Witam Was i zapraszam do przeczytania tekstu pt. Uwarunkowania decyzji edukacyjno-zawodowych. Zastosowanie się do zawartych w nim zaleceń pomoże Wam dokonać właściwych wyborów kierunku dalszego kształcenia.

Obecnie znajdujecie się na szczególnym etapie rozwoju zawodowego, w czasie którego podejmujecie po raz pierwszy w życiu decyzję edukacyjno-zawodową o znaczeniu formalnym, tzn. – wybieracie szkołę ponadpodstawową. Decyzja ta jest jedną z najważniejszych decyzji edukacyjno-zawodowych w życiu człowieka. Będzie ona miała wpływ na dalsze Wasze wybory zawodowe, może je ułatwiać, utrudniać lub uniemożliwiać, co w konsekwencji zadecyduje o Waszym powodzeniu w funkcjonowaniu na rynku pracy.

Stąd ważne jest aby zapoznać się z istotnymi warunkami ułatwiającymi właściwy wybór. Większość z Was chciałaby w życiu zawodowym odnieść sukces, mieć poczucie zadowolenia, spełnienia i satysfakcji z wykonywanej pracy. Jednak nie każdy z Was brał czynny udział z własnej woli w zajęciach prowadzonych przez doradcę zawodowego w szkole lub innych specjalistów w tym zakresie. Mogło także zabraknąć osobistego zaangażowania się w planowanie swojej przyszłości edukacyjno-zawodowej, a to: z braku poświęcania własnego czasu wolnego na zdobywanie wiedzy na temat sieci szkół, runku pracy, własnego potencjału, ograniczeń itp., a także poczucia odpowiedzialności za rozwój osobisty i własną przyszłość. Są to osoby przejawiające motywację zewnętrzną, podejmujące decyzje pod wpływem otoczenia i sytuacji, co w konsekwencji nie zawsze prowadzi do trafnych wyborów zawodu lub dalszego kształcenia.

Zdecydowanie trafniej wybierają Ci, którzy wnikliwie analizują różnego rodzaju czynniki mające wpływ na powodzenie własnych decyzji dzięki aktywnemu udziałowi w różnego rodzaju zajęciach z doradztwa zawodowego, osobistemu zainteresowaniu problemem

podejmowania decyzji i kształtowania własnej przyszłości. Takie osoby charakteryzuje motywacja wewnętrzna.

Jednak każdy z Was ma możliwość podjęcia właściwej decyzji dotyczącej wyboru szkoły ponadpodstawowej. Opisanie poniżej działania pozwolą jednym z Was upewnić się co do prawidłowości własnych wyborów, innym ułatwią ich dokonanie.

A. Początkowym etapem w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych jest samopoznanie, tj. uświadamianie sobie tego jaki jestem, jakie są moje zainteresowania, zdolności, temperament, charakter, stan zdrowia, potrzeby, wartości itp. Źródłem wiedzy o sobie mogą być: autorefleksja, obserwowanie siebie w różnych sytuacjach, wyciąganie z nich wniosków, wypracowanie poglądu na siebie także poprzez pryzmat opinii innych osób i porównywanie własnych cech z cechami innych. Pomocą w tym zakresie jest czynny udział w zajęciach prowadzonych przez doradcę zawodowego. W obecnej sytuacji epidemicznej, a co za tym idzie, zdalnego pozyskiwania wiedzy, proponuję Wam nieskomplikowany sposób dokonywania samooceny poprzez odniesienie się do przedstawionych poniżej pytań, pogrupowanych w bloki tematyczne.

I blok pytań dotyczy zainteresowań przejawiających się w najchętniej wykonywanych przez nas działaniach, które wzbudzają w nas ciekawość poznawczą i sprawiają nam przyjemność. Zainteresowania nie są cechą wrodzoną, lecz nabywamy je podczas całego swojego życia w różny sposób doświadczając bezpośrednio i pośrednio zjawisk, zdarzeń z otoczenia.

Przykładowe pytania:

- Jakim czynnościom poświęcam czas wolny, czego one dotyczą, co w tym czasie robię? Czy mógłbym wykonywać te czynności w pracy zawodowej?
- Których przedmiotów uczę się najchętniej?
- Do jakiego przedmiotu w pierwszej kolejności sięgnąłbym w czasie wolnym, gdybym nie mógł spędzać go w inny sposób?

II blok pytań dotyczy zdolności, uzdolnień, umiejętności, co oznacza wrodzone predyspozycje do opanowania określonych umiejętności, praktyczną znajomość czegoś, biegłość w czymś.

Przykładowe pytania:

- Którego przedmiotu uczę się najłatwiej ?
- Z których przedmiotów otrzymuję najwyższe oceny i jakim nakładem pracy ?
- Z którego przedmiotu najdłużej pamiętam przyswojone wiadomości ?
- W jakich przedmiotach mógłbym pomagać innym?
- W czym jestem dobry, co najlepiej potrafię ... ?
- W czym jestem lepszy od innych ?

III blok pytań dotyczy temperamentu tzn. względnie stałych cech osobowości przejawiających się w zachowaniu (tempo pracy, czas reakcji) i w procesach emocjonalnych (rodzaje emocji, ich siła, szybkość wzbudzenia i trwania).

Przykładowe pytania:

- Jakie najczęściej przejawiam reakcje emocjonalne w trudnych dla mnie sytuacjach ? (gwałtowność, impulsywność, wybuchowość, zrównoważenie, opanowanie, ...) ?
- Czy potrafię dłużej skupić się na wykonywaniu określonych czynności ? Jeśli tak, to na jakich czynnościach?
- W trakcie wykonywania jakich zadań najszybciej się męczę ?
- Czy wolę pracę siedzącą, czy w ruchu ?
- Jakie mam tempo pracy (szybkie, energiczne, powolne ...) ?

IV blok pytań dotyczy charakteru przejawiającego się w stosunku do innych ludzi, do otaczającej rzeczywistości, norm moralnych i siebie samego.

Przykładowe pytania:

- Czy łatwo nawiązuję kontakty z innymi osobami ? Czy ma na to wpływ ich wiek, wygląd, zachowanie... ?
- Czy staram się pomagać obcym osobom potrzebującym pomocy i czy sprawia mi to przyjemność ?
- Czy wobec innych osób jestem opiekuńczy, cierpliwy, opryskliwy, obojętny ... ?
- Czy napotykając niespodziewane trudności rezygnuję z wykonywania zadania ?
- Czy przynosi mi zadowolenie dobrze wykonana praca, czy praca wykonana niedbale, ale szybko ?
- Czy w pracy jestem systematyczny, wytrwały, ambitny, sumienny ... ?
- Czy jestem otwarty na nowe wyzwania czy też wolę wykonywać znane mi czynności?
- Czy realistycznie oceniam swoje możliwości, zasoby, mocne strony ? Czy je przeceniam, czy niedoceniam ?
- Czy potrafię przyznać się do błędu ?

V blok dotyczy stanu zdrowia.

Przykładowe pytania:

- Czy jestem objęty opieką poradni specjalistycznej? Jeśli tak, to z jakiego powodu?
- Czy przebyłem ciężkie choroby?, Jeśli tak, to jakie?
- Czy często choruję? Jeśli tak, to na co?

VI blok dotyczy wartości.

Przykładowe pytania:

- Jakie wartości cenię sobie w życiu najbardziej? Które z wartości chciałbym osiągnąć poprzez wykonywaną pracę w wybranym zawodzie ?
- Jakich korzyści oczekuję w efekcie wykonywanej pracy zawodowej ?

B. Kolejnym etapem w procesie podejmowania decyzji jest dokonanie wyboru zawodów, w których moglibyście sprawdzić się, korzystając z następujących dokumentów: „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności”, „Wykaz kwalifikacji oraz ich powiązań z zawodami...”, „Wykaz zawodów i kwalifikacji” itp. Można zapoznać się z opisem wybranych zawodów korzystając np. z „Przewodnika po Zawodach” O sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na określone zawody informują dane Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędów Pracy i innych instytucji, które badają rynek pracy. Ponadto warto zwrócić uwagę na różnego rodzaju opracowania dotyczące zawodów przyszłości i zawodów deficytowych.

C. Etap, w którym wybieramy konkretną szkołę kształcącą w wybranym zawodzie lub profil wymaga od Was szczegółowego rozpoznania rynku edukacyjnego. W tym celu możecie skorzystać z publikacji internetowych zawierających spis szkół lub telefonicznie zasięgnąć informacji w danej szkole o proponowanych zawodach lub profilu oraz o możliwości uzyskania dodatkowych kwalifikacji.

D. Etap podjęcia decyzji edukacyjno-zawodowej.

Podsumowując: Wybór szkoły i zawodu dokonujemy porównując własne możliwości i oczekiwania z wymaganiami zawodów uwzględniając przy tym sytuację na rynku pracy i ofertę szkół.

Informuję o możliwości skorzystania z porady doradcy zawodowego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ropczycach dyżurującego pod nr telefonu 17 2218457 w każdy poniedziałek i piątek w godz. od 8.00 do 13.00. Szczególnie zapraszam tych, którym podjęcie decyzji o wyborze szkoły ponadpodstawowej sprawia zbyt dużą trudność lub tych, którzy są niepewni trafności dokonanego już wyboru.

Pozdrawiam wszystkich uczniów klas ósmych i życzę satysfakcjonujących Was wyborów edukacyjno-zawodowych.

Aldona Żaba – psycholog, doradca zawodowy
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ropczycach.